

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 15

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 17. september 2019

Algus 12.25, lõpp 15.30

Juhataja: Erki Savisaar (esimees)

Protokollija: Vivi Older (nõunik)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Yoko Alender, Riho Breivel, Peeter Ernits, Igor Kravtšenko, Üllar Saaremäe, Jevgeni Ossinovski

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja)

Puudusid: Heiki Kranich, Kalle Palling

Kutsutud: Keskkonnaministeeriumi kliimaosakonna juhataja Getlyn Denks (1. päevakorrapunkt); Keskkonnaministeeriumi veeosakonna nõunik Ann Riisenberg, välisõhu ja kiirgusosakonna peaspetsialist Riina Maruštšak, Maaeluministeeriumi taimetervise osakonna juhataja Sigmar Suu, maakasutuspoliitika osakonna põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialist Merje Põlma, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja nõukogu liige Andres Oopkaup, nõukogu liige ja keskkonnatoimkonna juht Mae Alviste, juhatuse liige Vahur Tõnissoo (3. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu (54 SE) ettevalmistamine esimeseks lugemiseks
2. Kollektiivne pöördumine „Nõuame 5G tehnoloogia paigaldamise peatamist Eestis!“ vastuskirja heakskiitmine
3. Tutvumine põllumajandusettevõtete vee- ja taimekaitse probleemidega

1. Atmosfääriõhu kaitse seaduse muutmise seaduse eelnõu (54 SE) ettevalmistamine esimeseks lugemiseks

Erki Savisaar andis teada, et eelnõu algatas Vabariigi Valitsus k.a 9. septembril.

Getlyn Denks tutvustas eelnõud ja ütles, et eelnõuga võetakse Eesti õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/410, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ eesmärgiga hoogustada heitkoguste kulutõhusat vähendamist ja süsinikdioksiidiheite vähendamist toetavaid investeeringuid, ning otsust (EL) 2015/1814 (ELT L 76, 19.03.2018, lk 3–27 (edaspidi direktiiv), mille eesmärk on hoogustada kasvuhoonegaaside heitkoguste kulutõhusat vähendamist ja süsinikdioksiidiheite vähendamist toetavaid investeeringuid. Direktiiviga ajakohastatakse kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi ja täpsustatakse reegleid järgmiseks, 2021-2030. aasta kauplemisperioodiks. Peale selle luuakse lisavõimalused investeeringute tegemiseks. Peamine uus võimalus järgmisel kauplemisperioodil on moderniseerimisfond, mis võimaldab Eestil toetada investeeringuid energiasüsteemide moderniseerimiseks ning madala CO₂ heitega majandusele üleminekuks

teistes valdkondades. Fondi raha võib Eesti kasutada oma 2030 aasta kliimameetmete täitmiseks (nt transport, põllumajandus, jäätmed). 2019. aastal rakendus turustabiilsusreserv, eelnevalt oli CO₂ kvoodi hind madal ja nõudlus madal, seetõttu teatud hulk kvote võetakse reservi ja kui nõudlus tõuseb, tõstab Euroopa Komisjon turustabiilsusreservist ühikuid tagasi turule. Siseriiklikult on oluline, et kvoodisüsteemi rakendamise süsteemi haldamine viiakse üle Keskkonnaametile, bürokraatia väheneb ja tekib ettevõtetele kompaktne lähenemine ning suhtlus ühe riigiasutusega. Valitsusele antakse ka võimalus teha otsus, et rakendada direktiivi artikkel 10c erandit, millega eraldatakse lubatud heitkoguse ühikuid elektritootmiskäitistele, kes teevad investeeringuid energiasektori moderniseerimiseks.

Erki Savisaar küsis, et eelnõu kooskõlastuse käigus on oma arvamuse esitanud Viru Keemia Grupp ja Eesti Energia AS, et mis on nende ettepanekute sisu. **Denks** vastas, et ettevõtted soovisid selliseid sõnastusi, mis ei ole direktiivi nõuetega kooskõlas. Ministerium oli kooskõlastuse käigus tihedas suhtluses ettevõtetega ning jõuti kokkuleppele.

Jevgeni Ossinovski küsis, et eelnõu seletuskirjas lk 8 on kirjas, et ei ole võimalik artikkel 10c kohase meetme alusel toetada investeeringuid tahke fossiilse kütuse kasutamiseks. **Denks** vastas, et eelnevasse investeeringute taotlusvoorust esitati suurusjärgus 12 projekti, millest realiseerus 6. Nüüd kasutab Eesti riik enampakkumise süsteemi, investeeringu väärtus peab olema vähemalt 12,5 miljonit eurot ja kui taotlus vastab nõuetele, siis on võimalik taotleda tasuta kvooti. Investeeringu lõpliku heakskiidu projektile annab Euroopa Komisjon.

Jevgeni Ossinovski küsis, kuidas on Eesti Energia AS eelrafineerimistehase ehituse taotlus kooskõlas kliimapolitika eesmärkidega. **Denks** vastas, et 30. septembriks 2019 peaks Valitsuse kliima- ja energiakomisjoni tegema sellekohase otsuse, kas taotlus on sobilik artikli 10c erandi kasutamiseks. Keskkonnaministeriumi seisukoht on, et direktiivi tingimuste kohaselt eelrafineerimistehas ei pruugi olla abikõlbulik. Raha võib kasutada nt suure tuulepargi rajamiseks või muu energiasektori arenduse parendamiseks ja moderniseerimiseks. Investeering ei tohi aidata suurendada ega paranda väga heitemahuka elektritootmise rahalist elujõulisust ning ei suurenda sõltuvust heitemahukatest fossiilkütustest. Lõplik otsus tehakse Euroopa Komisjoni poolt.

Jevgeni Ossinovski küsis, et miks elektritootmiskäitistele tasuta lubatud heitkoguste ühikute eraldamise täpsustatud tingimused ja korra kehtestab Vabariigi Valitsuse määratud minister määrusega, aga moderniseerimisfondi rahade jagamise otsustab Vabariigi Valitsus. **Denks** vastas, et moderniseerimisfondi rahastamine tuleb Euroopa Komisjonist ja tegemist on väga suure rahaga ning mõjutab ka teisi sektoreid riigis, seetõttu teeb sellekohaseid otsuseid Vabariigi Valitsus.

Peeter Ernits küsis, et mille alusel saavad moderniseerimisfondist raha 10 riiki ja mille alusel need riigid valiti. **Denks** vastas, et nende riikide SKP on alla 60%.

Peeter Ernits palus saata kirjalikult ülevaate, milline kvoodi süsteem kehtib praegu ja mis muutub peale uue süsteemi rakendamist.

Elle Kaur tundis muret, et eelnõu jõustumise säte tuleb ära muuta, sest 9. oktoober ei ole reaalne. **Denks** vastas, et ministerium teeb vastavasisulise kirjaliku ettepaneku jõustumistähtaja muutmiseks.

Otsustati:

1.1. Teha ettepanek võtta eelnõu esimene lugemine Riigikogu täiskogu päevakorda 25.09.2019 (konsensus: Riho Breivel, Peeter Ernits, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Erki Savisaar, Üllar Saaremäe).

1.2. Teha ettepanek määrata muudatusettepanekute tähtajaks 07.10.2019 kell 10.00 (konsensus: Riho Breivel, Peeter Ernits, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Erki Savisaar,

Üllar Saaremäe).

1.3. Määrata ettekandjaks keskkonnakomisjoni liige Jevgeni Ossinovski (konsensus: Riho Breivel, Peeter Ernits, Igor Kravtšenko, Jevgeni Ossinovski, Erki Savisaar, Üllar Saaremäe).

2. Kollektiivne pöördumine „Nõuame 5G tehnoloogia paigaldamise peatamist Eestis!“ vastuskirja heakskiitmine

Erki Savisaar andis teada, et sotsiaalkomisjonile esitatava vastuskirja projekt on komisjoni liikmetele esitatud.

Peeter Ernits jäi eriarvamusele, et tema ei ole nõus viimase lausega „Eelnevast tulenevalt on komisjoni seisukoht, et praegu ei ole põhjust peatada 5G tehnoloogia paigaldamist sagedustel 3400-3800 MHz ja 694-790 MHz.“.

Otsustati:

Kiita heaks kollektiivse pöördumise „Nõuame 5G tehnoloogia paigaldamise peatamist Eestis!“ vastuskiri sotsiaalkomisjonile (4 poolt: Riho Breivel, Igor Kravtšenko, Erki Savisaar, Üllar Saaremäe; 1 vastu: Peeter Ernits)

3. Tutvumine põllumajandusettevõtete vee- ja taimekaitse probleemidega

Keskkonnakomisjon tutvus Crocus OÜ (Urke 11, Kostivere alevik, Jõelähtme vald, Harjumaa) vee- ja taimekaitse probleemidega kohapeal.

Andres Oopkaup tutvustas ettevõtet Crocus OÜ. Ettevõtte tegutseb alates aastast 1992, tegeletakse teraviljakasvatusega. Maad on 730 ha, teravilja kasvatuseks on sellest sobilik ca 600 ha. **Oopkaup** selgitas, mida tähendab integreeritud taimekaitse – see tähendab seemnete sorteerimist, mitu mullaharimist, kemikaalide vahetamist ja muud sellist. Samuti selgitas ta, miks põllumehel on vajadus väetada, nimelt pritsimine on hädavajalik haiguste ja soovimatute taimede hävitamiseks. Igal aastal vahetatakse taimekaitsevahendeid, et ei tekiks resistentsust. Taimedele on ohuks sitikad, taimehaigused (nt seenhaigused). Kui ei pritsitaks taimi, siis oleks kaod 80 – 100 %. Pritsida on vaja 3-4 korda taime kasvamise jooksul.

Vahur Tõnissoo ütles, et Eesti põllumehed kasutavad väga vähe taimekaitsevahendeid, meil on Euroopa mõistes peaaegu mahetootmine.

Andres Oopkaup rääkis, et tema ettevõttes on kõikidel masinatel kasutuses väetamise ja taimekaitsetööde puhul GPS juhtimine, GPS suudab ka täpseid norme määrata. Ta tutvustas taimekaitsepritsi tööpõhimõtteid öeldes, et nende ettevõttes kasutatakse täisautomaatset taimekaitsepritsi HORCH, mida juhib arvuti, kokku on 360 pihustit ja kogu maapind saab võrdsest lahust. See on väga keskkonnasõbralik prits, kokku hoitakse 3-5% lahust.

Andres Oopkaup ütles, et veekaitsevööndi laiusel 10 meetrit (veeseaduse § 118 lg 2 punkt 2) ei ole tema arvates loogilist ega teaduslikku alust, sest prits on nii täpne, et 10 m puhverriba pole vaja. Ta sõnas, et kraavi puhastades jääb alati kraavi servale kõrgem ala ja sealt nagunii ei valgu midagi veekogusse. Taimekaitsevahendit pannakse 15 g/m², taimekaitsevahendis on toimeainet ainult 30%, siis satub vooluveekogusse väga vähe ainet. 10 m ala jääb kasutamata, seal kasvab umbrohi, kuid see maa peaks olema kasutuses. Tema arvates võiks 10 m asemel olla veekaitsevöönd 2-3 meetrit, sest prits teeb tööd 25 cm täpsusega. **Oopkaup** lisas, et Eestis on hetkel ca 20 sellist taimekaitsepritsi kasutusel, kokku on Eestis umbes 500 pritsi. 10 m nõuet võiks rakendada sõltuvalt tehnika kasutamisest.

Mae Alviste lisas, et veekaitsevöönd võiks olla 1 meeter, mõne taimekaitsevahendi kasutamisel kuni 10 m. Teistes riikides on 5 m, samuti on lubatud loomade karjatamine vooluveekogude kallastel.

Merje Põlma ütles, et 10 m säte on juba väga kaua kehtinud, see on mõeldud veekaitse puhvertsooniks. Meie veekogud on väga fosfori tundlikud. Varasemalt on hinnatud, milliste veekogude kallastel peab olema kaitsetsoon 10 m, millistel 20 m.

Andres Oopkaup ütles, et mõõtmised ei näita, et taimekaitsevahendid jõuaksid veekogudesse.

Ann Riisenberg ütles, et kraavide kaldad ei pruugi olla kõrgete kallastega. Samuti pole veendumust, et on ohutu kaitsetsooni vähendada ja see ei tekita veekogudele lisakoormust. Samuti oleneb mullast ja on ka muid aspekte, millega peab arvestama.

Andres Oopkaup ütles, et biolisandiga kütus suurendab kütusekulu ja keskkonnasäästu kokkuvõttes pole. Kui Euroopa Liit biolisandiga kütuste nõudeid kehtestas, siis ei olnud Eestil huvi asjaga tegeleda ja nii jäädigi nõusse.

Vahur Tõnissoo sõnas, et tuleks välja uurida, kuidas jõuab kloridasoon põhjavette. **Sigmar Suu** andis teada, et Maaeluministeerium plaanib vastavasisulist uuringut läbi viia. Hetkel on arvamus, et tegemist on mingi vana reostusega.

Andres Oopkaup ütles, et glüfosaatide keelamisega peaks ettevaatlik olema, sest keelustamise järel peab põllumees hakkama kasutama mitme teise aine segu, sest umbrohu tõrjumise vajadus jääb. Segu muutub kokkuvõttes kallimaks, on ka mürgisem ja keskkonda saastavam.

(allkirjastatud digitaalselt)
Erki Savisaar
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Vivi Older
protokollija